

lje kasne i okašnjele romanike, autor izložbe vrlo pažljivim i odmjerenim, gotovo cizeliranim selektivnim postupkom ukazuje na bitne ikonografske i tipološke karakteristike. Tako uspostavljamo kontinuitet od arhaiziranih, helenističkih do modernijih gotiziranih formi, od idejnosti trijumfalnog kršćanstva do složene duhovnosti kasnijeg srednjeg vijeka.

Iako su eksponati izdvojeni iz ambijenta i konteksta kojem imaneneto pripadaju, ipak pružaju niz estetskih, kulturoloških, tehničkih i ostalih vrijednih informacija. O značenju ovog izložbenog pothvata kazuje i podatak da je u projekt bilo uključeno više od tridesetak posudilaca umjetnina, među kojima su arheološki muzeji Pule i Splita; biskupski ordinarijati Dubrovnika, Hvara, Krka i Poreča; samostani, župni uredi i muzeji mnogih, osobito dalmatinskih gradova, te metropolitanska knjižnica i Glipoteca JAZU iz Zagreba. Organizaciju i nadzor transporta proveli su Zavodi za zaštitu spomenika u Splitu i Zadru, te Saša Mihelj i tehnička ekipa Muzeja za umjetnost i obrt. Valja također istaći i važan udio restauratorskih radionica iz spomenutih gradova koje su restaurirale eksponate za izložbu. Preciznim izborom građe, te urednom i smirenom postavom sugeriran je adekvatni izložbeni dijalog i promišljena razina komunikacije. Pritom, dakako, repertoar tradicionalne kršćanske ikonografije – *Bogorodica s djetetom*, *Razapeti Krist*, likovi evanđelista, apostola i ostali svetački likovi – nužno dobiva i nova značenja. Umjesto isključivo religioznog naboja koji je strogo diktirala crkva, ondašnji nepovredivi autoritet, sada neki drugi slojevi, odnosno značenja dolaze u prvi plan. U tom pogledu vrlo su intrigantna kompozicijska rješenja i koloristički odnosi s evidentnim utjecajem Bizanta, Franaka, Ugarske i Mlečana, te stare slikarske tehnike: tempera na drvu, bojani reljefi u mramoru, drvu ili pečenoj zemlji, pozlaćene slikane table s rezbarenom ornamentikom, tkanje, tempera na pergameni djelomice pozlaćena, obložena kožom i srebrnim okovom, i tako dalje.

Fascinancija finim, strpljivim zanatom i osebujnom likovnošću zaista može ponijeti i razveseliti. ●

Snežana Pavičić

Fotografije Laurence Henderycksen

Izložba u Muzeju grada Zagreba, Zagreb, od 3. ožujka do 27. ožujka 1987. godine

Francuski institut u Zagrebu i Muzej grada Zagreba ostvarili su suradnjom već više značajnih izložbi, među kojima su posebno značajne izložbe fotografija priređene u ovom prostoru. Interes koje pobudju u javnosti jasno nam pokazuje opredjeljenje publike za ovu umjetnost. Kada sam se prvi put susreo s radovima prezentiranim na ovoj izložbi, pri-

Taj rast ovisi najviše o traženju i pokušajima generacije za generacijom da se otkriju još uspravane mogućnosti i izvori sredstava, koji tada otvaraju jedna posve drukčija vrata koja će nas odvesti prema novom i još širem horizontu. Fotografsko traganje je zapravo traganje bez kraja, što potvrđuje i ova izložba fotografija zaista izvanredne umjetnice, kojoj

svojim načinom života, pretvorila svoje osjećaje i vizualne kontakte u dijalog sa svojom okolinom.

Pokušao sam, dakle, ukratko prenijeti Vam vlastiti doživljaj ove izložbe, ali bi, zasigurno, trebalo bolje poznavati ovu umjetnicu da se uspije cjelovito shvatiti ličnost vrijedna svake pažnje. No sve ove fotografije govore nam da su foto-

Alice

sjetio sam se Baudelairovih kritika *Salona 1859. godine*, u kojima taj veliki pjesnik ističe: *Na području kiparstva i slikarstva suvremeni credo je ovaj: vjerujem u prirodu, i to samo i jedino u prirodu. Vjerujem da umjetnost jest i može biti samo točna reprodukcija prirode. Tako bi radinost koja bi nam dala rezultate identične s prirodom bila apsolutna umjetnost.* Baudelaire potom dodaje: *Jedan je bog osvjetnik izvršio ovu želju. Mojsije mu je bio Daguerre.* Od tada je prošlo zaista mnogo vremena, fotografija je bila izložena mnogim promjenama, ali sve su one zajedno težile jednome cilju, koji prvenstveno određuje njen rast i razvoj.

nije bilo suđeno da nas i nadalje oplemenjuje svojim slikama svijeta. Poznavala je jezik fotografije, to univerzalno sredstvo komunikacije. Služila se je njim kao i svi pravi stvaraoci – istraživala je i promatrala svijet očima umjetnika kojemu je dato sveto pravo da mu ništa ne promakne. Prenosila nam je ta viđenja, pretvarajući ih u čitljive, jasno i lako prilagodljive poruke ne uznastojeći na šoku, već prvenstveno i uvijek na uvažavanje stvarnosti koju, čini mi se, nikada nije iskrivljavala. Što više, uspjela je viđenjima vlastitih iskustava dati značenje svjesnosti i upotrebiti ih kao kontakt sa svojom okolinom. Učinila je fotografiju

umjetnost i umjetnost uopće i kratkim prisustvom Laurence Henderycksen bogatiji za jedno zaista veliko umjetničko iskustvo i doživljaj. ●

Zdenko Kuzmić

Laurence Henderycksen, fotograf-reporter, rođena je u Parizu 24. siječnja 1952. Umrula je 8. travnja 1984. U svega sedam godina prenijela nam je začudnom »slikom« svoju osobnu viziju svijeta. Premda je nordijskog podrijetla, ta vizija posve otkriva francuski duh i uklapa se u njegovu bogatu tradiciju. Za kuću Tallandier, na

početku svoje karijere 1977. autorica stvara seriju crno-bijelih portreta dobro poznatih književnika (Robert Escarpit, Angelo Rinaldi, Irving Shaw, Jean d'Ormesson, Geneviève Dormann) na naslovnim stranicama njihovih knjiga. U tim narudžbama osobnosti nam se ukazuju onakve kakve su željele izgledati. Ali u portretima prijatelja (Jean-Jacques, Kay i Jean, Alice i Emile, François Truffaut), fino uklopljenih u enterieur, držanje i okolina dobivaju istu važnost kao i samo lice. Uhvaćene u trenutku odsutnosti čini nam se da te osobnosti poprimaju tajanstvenu sliku otkrivenja, neku mironoću porodičnog kruga (Alice). Kao da Laurence svjetlom želi zaustaviti sjećanje. Potom dva puta za »Figaro« radi reportaže trke jedrenjaka: Trka navigatora pojedinaca 1980. i trka La Baule – Dakar. Fascinirana je skladom blistavih boja jedara, nizom detalja opreme broda, laganim pokretima i smjehom moreplovaca (Tabarly). Ideja se produbljuje reportažom o Karnevalu u Veneciji. Maske koje oblikuju našminkana lica, čudni pokreti i stanja protagonista, rađaju se iz intimnijeg odnosa autora i modela. Ali njezina krajnja senzibilnost javlja se u fotografijama prirode, posebno *mrve prirode* (jabuke, kruške, ogrlice), vidjenih gotovo slikarskim okom. Autorica suptilnim emocijama zaustavlja nestalu ljepotu. U dugim šetnjama rodnom Normandijom (Pays de Caux), oko Saline u Saint-Aubin-sur-Mer, upija ocharavajuće polusjene na strmim liticama obala, drhtave kapljice rose na jutarnjim živicama, stereometriju kabina u oluji, povjetarcem uzburkanost žitnog polja, potčinjenost vala s pokojim galebom, asketsku osamljenost konja u snijegu. Svoje pejzaže *ispisuje svjetlošću* i, kako je zamijetila njena prijateljica, književnica G. Dormann, *bio je to dar zapažanja naslijeđen od oca slikara René Henderycksa*.

Godine 1985. Francuska je imala prilike prvi put upoznati Laurencin fotografski opus. Od velikog broja negativa i dijapozitiva, koji su ostali nakon prerane autoričine smrti, njena majka Maguy i poočim Michel Roubertie, uz svesrdnu pomoć prijatelja, načinili su izbor od šezdesetak fotografija, nazvavši to *izložbom-otkrice*. Kako nam se sada čini bio je to zavjet, njen veliki oproštajni poklon.

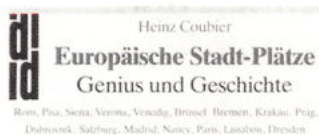
Slavko Šterk

Nove inozemne knjige

Novija izdanja DuMont Buchverlag Köln

Wolfgang Braunfels
Urbana arhitektura zapada
359 stranica; 190 ilustracija
Cijena: 32 DM; broširano

Heinz Coubier
Gradski trgovi Evrope
264 stranice; 160 ilustracija,
crteža i planova
Cijena: 36 DM

Mario Fazio
Povijesno jezgre talijanskih gradova
192 stranice; 160 ilustracija u boji i 205 crno-bijelih ilustracija bakroreza,

geografskih karata i nacrt
Cijena: 68 DM; platneni uvez

Wilfried Hansmann
Vrtna umjetnost renesanse i baroka
310 stranica; 306 ilustracija u boji i 164 crno-bijelih obiman popis literature i tumač stručnih izraza
Cijena: 32 DM

Rudolf Wittkower
Alegorija i mijena simbola u antici i renesansi
432 stranice; 251 ilustracija
Cijena: 19,80 DM;
džepno izdanje

Götz Pochat
Pojam simbola u estetici i povijesti umjetnosti

248 stranica; 55 ilustracija
Cijena: 18,80 DM;
džepno izdanje

Vittorio Magnago Lampugnani
Arhitektura kao kultura
400 stranica; 120 ilustracija
Cijena: 22,80 DM

Novija izdanja Phaidon Press, London

William J.R. Curtis
Moderna arhitektura nakon 1900
416 stranica, 441 ilustracija (16 u boji); veličina 24 x 21 cm
Cijena: 14.95 funti

Waldemar Januszczak
Slikarske tehnike svjetski poznatih slikara
192 stranice; 325 ilustracija u boji; veličina 29,5 x 22 cm
Cijena: 15 funti

Slavko Šterk